

Datum:	29 november 2022	Zaaknummer: 632250
Van:	het college van burgemeester en wethouders, portefeuillehouder Wethouder Vermeulen	
Aan:	de raad van de gemeente Roosendaal	
Steller:	ir. C.D.P. Sprong	
Kopie aan:	Collegeleden, directie en corne gelijns	
Onderwerp:	Jaarverslag Commissie Ruimtelijke Kwaliteit 2021	
Bijlage:	Jaarverslag 2021 CRK	

Kennisnemen van

Het Jaarverslag 2021 van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit.

Inleiding

Per 1 juli 2004 werkt de CRK (voor september 2011 Welstandscommissie en Monumentencommissie) onder het regime van de welstandsnota 2004. De Welstandscommissie en de Monumentencommissie zijn per september 2011 in elkaar versmolten in de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK). Vanaf maart 2013 werkt de CRK met de nieuwe Welstandsnota.

Wettelijk is vastgelegd dat de CRK jaarlijks verslag uitbrengt van haar werkzaamheden aan het college. Daarnaast heeft het college de wettelijke plicht het verslag ter kennisname toe te sturen aan haar raad.

Informatie/kernboodschap

Wij informeren u omtrent de verrichte werkzaamheden van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit over het kalenderjaar 2021 en op welke wijze door de CRK toepassing is gegeven aan de opgestelde welstandscriteria neergelegd in de Welstandsnota 2013. Dit alles is vastgelegd in het jaarverslag 2021 van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit, welke als bijlage van deze adviesnota is bijgevoegd. Daarnaast maakt het verslag melding van alle aanvullende activiteiten die de leden van de CRK hebben verricht binnen het kader van de CRK (blz. 5 t/m 9 van het bijgevoegde jaarverslag 2021). De CRK bestond in 2021 totaal uit 7 leden die adviseerden met een vaste voorzitter. De externe gerichtheid is vergroot dat blijkt uit vele bezoeken op locatie en een verhoogd aantal collegiale vooroverleggen met klanten en ontwerpers.

In het rapportagejaar 2021 zijn het overgrote deel van de adviezen van de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit door uw college overgenomen in haar besluitvorming.

Consequenties

-

Communicatie

-

Vervolg(procedure)

Uw raad wordt volgend jaar opnieuw op de hoogte gehouden van de bedrijfsvoering van de CRK.

Bijlage:

- Jaarverslag Commissie Ruimtelijke Kwaliteit 2021

Afsluiting en ondertekening

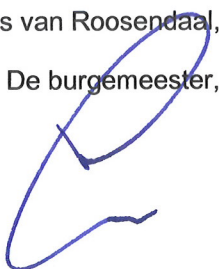
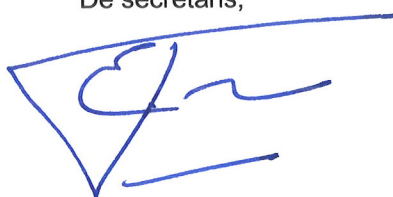
Wij vertrouwen erop U hiermede voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Roosendaal,

De secretaris,

De burgemeester,

Jaarverslag 2021

Commissie Ruimtelijke Kwaliteit

COMMISSIE RUIMTELIJKE KWALITEIT

JAARVERSLAG 2021

Inhoudsopgave jaarverslag 2021 van de CRK Roosendaal

Voorblad

foto: De restauratie van het hoofdhuys op Wouwse plantage in uitvoering - foto Corne Gelijns

1. Voorwoord	blz. 3
2. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK)	blz. 5
• De samenstelling van de CRK	
• De taken en bevoegdheden van de CRK	
• De werkwijze van de CRK	
• De vergadering	
• openbaarheid	
• De welstandsnota	
• Activiteiten van de CRK in 2021	
3. Monumenten	blz. 9
4. Bijzondere ontwikkelingen	blz. 14
• De visie Rondje Roosendaal	
• Van winkel naar woning	
• Stadsoevers	
5. De nieuwe Omgevingswet en het toekomstgericht werken	blz. 19
6. Aanbevelingen voor 2022	blz. 20
7. Colofon	blz. 22

1. Voorwoord

Met veel betrokkenheid en enthousiasme heeft de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK) in 2021 adviezen uitgebracht in de gemeente Roosendaal. Die adviezen zijn het resultaat van discussies, aanbevelingen en suggesties waarbij de CRK steeds de samenhang, de waarde van de cultuurhistorie en toekomst van de gemeente Roosendaal in het vizier had. Het inspireren en motiveren van indieners en initiatiefnemers van plannen en initiatieven staat centraal bij de CRK, om gezamenlijk een leefbare gebouwde omgeving te bouwen. Het past in de huidige tijdgeest en sluit aan bij de nieuwe Omgevingswet om te coachen vooraf in het proces, in plaats van te oordelen achteraf. De CRK richt zich al jaren op deze wijze van adviseren.

In dit jaarverslag legt de CRK verantwoording af met betrekking tot de behandelde dossiers in 2021. Daarnaast biedt het jaarverslag de kans om de ambities van de CRK voor 2022 vast te leggen.

In *hoofdstuk 2* wordt toegelicht hoe de CRK is samengesteld, de werkwijze is en de adviezen tot stand komen. Er is terug te lezen wat de taken en verantwoordelijkheden van de CRK zijn. De activiteiten van de leden in 2021, naast de reguliere vergaderingen, worden in dit hoofdstuk vermeld. Alle adviezen zijn gebaseerd op criteria uit de welstandsnota. In dit hoofdstuk is hierover meer te lezen.

De monumentenplannen hebben een bijzondere positie in de CRK. De monumentenleden lichten toe in *hoofdstuk 3* met welke plannen en ontwikkelingen zij zicht in het afgelopen jaar hebben bezig gehouden en hoe zij tot een gewogen advies komen.

In het afgelopen jaar zijn er in de reguliere vergaderingen vele bijzondere plannen en initiatieven langsgekomen in 2021 waarover advies is uitgebracht. In *hoofdstuk 4* worden er een aantal bijzondere plannen en ontwikkelingen toegelicht, net als de wijze waarop er geadviseerd is.

In 2021 is de samenwerking tussen de Omgevingskamer en de CRK wederom geïntensiveerd. Initiatieven in de onderzoeksfase worden voorgelegd de CRK, met het verzoek hiervoor een advies te formuleren. Deze samenwerking met de Omgevingskamer toont aan, dat een vergelijkbaar proces bij het begeleiden van initiatieven in een vroeg stadium, die bij de gemeente worden voorgelegd, stimulerend en inspirerend kan zijn voor de initiatiefnemers. Het geeft op een tijdig moment in het proces helderheid naar de initiatiefnemer. Er is op in het begin van het proces nog voldoende ruimte en tijd om gezamenlijk tot een gedragen plan te komen. Inspireren bij de start in plaats van oordelen bij het afronden van het plan, dat is al jaren de visie van de CRK. Over het toekomstgericht werken van de CRK wordt in *hoofdstuk 5* meer verteld.

De aanbevelingen voor 2022 van de CRK staan centraal in *hoofdstuk 6*.

Terugkijkend was 2021 een productief jaar, al zorgde COVID vanaf 2020 voor veranderingen in de wijze van werken van de CRK. Het is een jaar waarin hard is gewerkt en interessante ontwikkelingen zijn gestart.

Roosendaal, juni 2022

De voorzitter,
Anet Goemans

De secretaris,
Casper Sprong

2. De Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (CRK)

- *De samenstelling van de CRK.*

Per 1 oktober 2017 is de CRK samengesteld uit 1 vaste voorzitter, 4 architecten en 2 monumentendeskundigen aangevuld met ambtelijke ondersteuning. Sinds 2011 zijn de Monumentencommissie en de welstandscommissie samengevoegd tot de CRK. Er is gekozen om de welstand- en monumentencommissie te integreren om een brede integrale advisering over ruimtelijke kwaliteit te bevorderen. Op afroep kunnen bij de bespreking van grote ontwikkelingen een aanvullende deskundigen (landschap/stedenbouw) 'ingevlogen' worden voor een integraal advies. De beoordeling is niet beperkt tot het bouwwerk, er wordt veel aandacht besteed aan de inbedding van een plan in zijn omgeving.

De samengestelde CRK brengt één compleet afgewogen advies uit voor zowel het bouwen als voor het monument, waardoor er eenduidigheid in de advisering is en daarmee helderheid naar de indiener/initiatiefnemer toe is ontstaan. De integratie is geslaagd doordat de bezetting en de deskundigheid gelijkmatig is verdeeld. Het welstand- en monumentendeel van de adviezen zijn als zodanig herkenbaar indien beide niet tot een volledig gedragen en unaniem standpunt komen. De CRK beargumenteert zowel negatieve als positieve adviezen. De leden van de CRK zijn onafhankelijk (raadsleden, wethouders en gemeenteambtenaren kunnen geen lid zijn van de commissie).

De woningwet stelt inzake de zittingstermijn van welstandsleden dat deze leden voor maximaal 3 jaar hun functie kunnen uitvoeren. Er is dan nog een mogelijkheid om de termijn met drie jaar te verlengen. Het is een vereiste dat de leden zelf een praktijk hebben die aansluit op deze veranderende beroepspraktijk (verwijzend naar het raadsbesluit uit september 2014 inzake aanstelling nieuwe leden Commissie Ruimtelijke Kwaliteit). In afwachting van de Omgevingswet en de taken van de CRK onder deze wet, zal de samenstelling van de commissie tot dat moment niet wijzigen.

Voor het optimaal functioneren van de CRK en het behalen van de gestelde ambities is het van belang dat de leden van de CRK de communicatieve vaardigheden van een veranderende wijze van omgaan met burgers beheersen. Daarnaast moeten de leden een inhoudelijke invulling kunnen geven aan de andere positie binnen het proces van het tot stand komen van een plan. Meedenken en in de praktijk brengen van de nieuwe inzichten ten behoeve van een soepele overgang naar de nieuwe omgevingswet wordt verwacht van de leden van de CRK.

De CRK van de gemeente Roosendaal is als volgt samengesteld:

- mevrouw Ir. A. Goemans, voorzitter en architect
- de heer Ir. T. Mathijssen, architect
- de heer Ir. F. van den Hout, architect
- de heer Ir. F. Doomen, architect
- de heer Ir. E. van Vugt, architect
- de heer Ir. J. Hoorn, monumenten en restauratiearchitect
- mevrouw Ir. A. Riehl, monumenten en restauratiearchitect

De CRK wordt ondersteund door:

- de heer Ir. C.D.P. Sprong, secretaris,
- de heer C. Gelijns, monumenten adviseur
- mevrouw M. van de Looi, medewerker erfgoed

- *De taken en bevoegdheden de CRK*

In de welstandsnota 2013 heeft de gemeente vastgelegd hoe de CRK voor bouwplannen tot een advies komt met betrekking tot het uiterlijk van de aanvraag omgevingsvergunning. De criteria uit de welstandsnota, vastgesteld door de gemeente, zijn bij het adviseren over bouwplannen en vooroverleg leidend. De welstandsnota biedt, door het stellen van minder regels dan voorheen, meer mogelijkheden om vanuit het welstandsaspect, oplossingsgericht mee te denken met burgers en bedrijven. Minder regels, meer tijd voor dialoog en sturen waar nodig en vrijlaten waar wenselijk. Bepaalde gebieden zijn als welstandsvrij gebied aangewezen.

De welstandsnota 2013 is het toetsingskader voor het CRK. Het is een leidraad voor initiatiefnemers en is een inspiratiedocument voor architecten. Met als doel een hoge ruimtelijke kwaliteit van de

gebouwde omgeving in Roosendaal te behouden en te stimuleren. Wat voorop staat is het behoud en het versterken van de bestaande omgeving.

De welstandsnota 2013 is als beleidsdocument vastgesteld door de gemeenteraad.

Er zijn 4 niveaus van toetsing volgens de welstandsnota 2013:

streng toezicht, gewoon regulier toezicht, soepel welstandstoezicht en welstandsvrije gebieden.

In de welstandsnota is terug te vinden welk niveau van toepassing is voor de locatie van de aanvraag.

De aanvragen die gelegen zijn in de gebieden waar een soepel welstandsbeleid van kracht is en de welstandsvrije gebieden worden niet voorgelegd aan de CRK voor een advies.

Flitsvergunningen (eenvoudige bouwwerken zoals aanbouwen dakkapellen, erfafscheidingen reclame uitingen, kozijnwijzigingen waarvan de bouwkosten zijn lager dan € 25.000) worden wel voorgelegd aan de CRK wanneer deze aanvragen niet passen binnen de welstandscriteria voor objecten (hoofdstuk van de welstandsnota 2013). Alle overige aanvragen worden in de vergadering door de CRK behandeld en voorzien van een advies.

De CRK adviseert het college van Burgemeester en wethouders. Het college neemt de adviezen meestal over, echter is het mogelijk om hier gemotiveerd van af te wijken wanneer er andere belangen spelen.

De CRK toetst niet aan het bestemmingsplan, net als dat zij dat niet opstelt. Behalve daar waar het de cultuur historische dubbelbestemming betreft. Daar wordt aan de CRK gevraagd of er wordt voldaan aan de voorschriften uit het bestemmingsplan.

- *De werkwijze van de CRK*

Medio 2014 heeft de CRK de ambitie uitgesproken om meer de nadruk te leggen op een coachende wijze van beoordelen. Binnen de nieuwe omgevingswet zullen deze ambities onderdeel worden van het nieuwe beleid en werkwijze van een adviescommissie.

In de welstandsnota 2013 is er, door het vervallen van overbodige beperkende criteria, voldoende ruimte voor het uitwisselen van de wederzijdse argumenten en uitgangspunten ten aanzien van een ontwerp. Dit nodigt uit om de werkwijze en omgang met de aanvrager meer te richten op oplossingen en coaching vooraf op basis van een eerste schets in plaats van uitsluitend achteraf toetsen en beoordelen. De CRK wil op deze manier nader tot de aanvrager/initiatiefnemer komen en samen streven naar een gedragen plan door alle betrokkenen.

Van de aanvragen die voorgelegd worden aan de CRK, worden de verslaglegging en adviezen daags na de vergadering gepubliceerd op de website. Zodoende is de indiener/initiatiefnemer snel op de hoogte van het advies en kan tijdig op het advies gereageerd worden.

De wettelijke basis voor de welstandszorg in Nederland is geregeld in de Woningwet, de Monumentenwet en de WABO.

- *De vergadering.*

De CRK van de gemeente Roosendaal komt wekelijks bij elkaar op woensdagochtend sinds 1 januari 2021. Sinds april 2020 zijn de vergaderingen *online*. De vergaderingen zijn openbaar. Toehoorders dienen zich vooraf aan te melden. Per vergadering komen gemiddeld 10 bouwplannen aan de orde.

De agenda wordt twee dagen voor de vergadering op de website van de gemeente Roosendaal gepubliceerd en bij de balie DV ter inzage gelegd. Belanghebbenden (opdrachtgevers, ontwerpers, gemeentebesturen) kunnen hun ontwerp tijdens de vergadering toelichten. Zij dienen dit bij de secretaris aan te geven van tevoren, zodat zij een uitnodiging ontvangen om aan te sluiten bij de *online* vergadering.

De CRK zal in 2022 wekelijks op woensdagochtend blijven *online* vergaderen. De voordelen van deze werkwijze zijn: meer tijd om de dossiers goed voor te bestuderen zodat goed gemotiveerde adviezen opgesteld kunnen worden, meer flexibiliteit voor tussentijdse overleggen, minder reistijd en reiskosten van de leden. Het nadeel is dat de non-verbale communicatie niet optimaal is. Om die reden wordt er voor de complexere dossiers afgesproken op het stadskantoor.

Tijdens de vergadering zijn twee van de vier leden aanwezig volgens een afgesproken schema. De voorzitter is bij elke vergadering aanwezig. Hier is voor gekozen om de continuïteit bij het behandelen van plannen te waarborgen naar de indieners toe. De voorzitter van de CRK (voor zowel monumenten als welstand) is het aanspreekpunt voor het bestuur, zij stelt de adviezen op en draagt zorg voor het jaarverslag.

De CRK vergaderde wekelijks in 2021. Dit is enerzijds noodzakelijk vanwege de grote hoeveelheid aanvragen in 2021, anderzijds sluit de wekelijkse vergadering beter aan bij het werkproces van het WABO team, waarbij er binnen 7 dagen een advies gewenst is.

Sinds 2019 zijn er aanzienlijk meer aanvragen dan voorheen. Deze stijging heeft zich doorgezet in 2021 en de verwachting is dat de werkdruk in 2022 door het grote aantal aanvragen hoog zal blijven.

Initiatiefnemers en architecten van de plannen zijn met regelmaat aanwezig in de vergaderingen (fysiek en digitaal) om een toelichting op het bouwplan te geven of voor een vooroverleg, voorafgaand aan de daadwerkelijke indiening van een bouwplan. De CRK nodigt zelf regelmatig belanghebbenden uit voor overleg en meer informatie. Communicatie en samenwerking is voor de CRK van groot belang om tot een weloverwogen advies te komen. Net als dat zij in overleg met de indiener tot planvorming wil komen met de gewenste ruimtelijke kwaliteit en passend in de context.

In 2021 is er regelmatig overleg geweest over aanvragen die vanuit de Omgevingskamer aan de CRK werden voorgelegd voor advies. De verwachting is deze tendens zich in 2022 doorzetten.

Bij het vooroverleg of complexere plannen is zinvol als de verantwoordelijke stedenbouwkundige aanwezig is om een toelichting te geven over de stedenbouwkundige uitgangspunten en randvoorwaarden bij deze plannen. Na het vooroverleg over een plan wordt een preadvies gemaakt.

De monumentenplannen worden in behandeling genomen in de vereiste aanwezigheid van de monumentdeskundigen. Zij brengen ten aanzien van de cultuurhistorische aspecten advies uit om zo tot een compleet advies te komen wat gedragen wordt door de gehele CRK.

De CRK kan het bestuur gevraagd en ongevraagd adviseren op het gebied van welstandszorg, monumentenzorg, RO plannen, reclamebeleid, beeldkwaliteit plannen en gebiedsindelingen.

- *De openbaarheid*

De vergaderingen van de CRK zijn openbaar. Echter een conceptaanvraag wordt in beslotenheid behandeld. In 2021, net als in de voorgaande jaren, is er geen gebruik gemaakt van de mogelijkheid om als niet direct belanghebbende de vergadering of een deel van de vergadering bij te wonen.

De huidige wijze van vergaderen is zeker niet laagdrempelig of uitnodigend. Er is enige zorg ten aanzien van de openbaarheid van de vergaderingen. Het 'even' binnenlopen is nu niet haalbaar. Toehoorders dienen zich vooraf aan te melden. Vanaf 1 januari 2021 is er elke week op woensdagochtend *online* vergaderd. Zoals het er nu uitziet, zal dat in 2022 ook zo zijn.

De agenda wordt twee dagen voor de vergadering op de website van de gemeente Roosendaal gepubliceerd en bij de balie DV ter inzage gelegd. Belanghebbenden (opdrachtgevers, ontwerpers, gemeentebesturen) kunnen hun ontwerp tijdens de vergadering toelichten. Zij dienen dit bij de secretaris aan te geven van tevoren, zodat zij een uitnodiging ontvangen om aan te sluiten bij de *online* vergadering. Niet belanghebbenden kunnen zich als toehoorder aanmelden bij de secretaris. Een volledig openbare vergadering is praktisch niet haalbaar, gezien de plannen die besloten behandeld worden en de overleggen met bestuurders.

Het is van belang het openbare karakter van de vergaderingen te blijven benadrukken. Dit gebeurt onder andere via de website van de gemeente. Het 'gesloten' karakter van de vergadering wordt mag niet letterlijk gezien worden als 'achterkamer'.

- *De welstandsnota*

In de gemeente Roosendaal worden jaarlijks vele bouw- en ontwikkelingsinitiatieven ondernomen. Een veel gestelde vraag is: 'Hoe weet je of een bouwplan voldoet aan 'redelijke eisen van welstand'? Het antwoord hierop verschilt van wijk tot wijk. Elke wijk heeft zijn eigen karakter en vraagt daarmee om andere gebiedseigen criteria. Deze zijn vastgelegd in de welstandsnota. De CRK baseert haar adviezen op de criteria uit de welstandsnota. Elke wijk in de gemeente is daarin beschreven. Er is vastgesteld welke ruimtelijke en bouwkundige aspecten waardevol zijn. Tevens staat in de welstandsnota welke onderdelen bijzondere aandacht vereisen bij het adviseren over een bouwplan. De directe omgeving van de bouwlocatie is onderdeel van de behandeling van een bouwplan en weegt mee in het advies.

In Nederland is de welstandsnota sinds 2004 het bindende beoordelingskader bij het adviseren over aanvragen omgevingsvergunning en bouwinitiatieven. De CRK verwijst in alle schriftelijke adviezen expliciet naar de welstandscriteria zoals die zijn geformuleerd in de welstandsnota van de gemeente Roosendaal. Sinds januari 2013 heeft de gemeente Roosendaal een geactualiseerde en vereenvoudigde welstandsnota. Door het stellen van minder beperkende regels biedt deze welstandsnota meer

mogelijkheden om vanuit het welstandsaspect oplossingsgericht mee te denken met indieners en initiatiefnemers. Er is meer tijd voor dialoog en coaching en vooraf aansturen waar nodig en vrijlaten waar wenselijk. Bepaalde gebieden zijn als welstandsvrij gebied aangewezen.

Bij een bouwplanbehandeling worden de van toepassing zijnde welstandscriteria aangegeven door de secretaris. Tevens wordt alle relevante informatie verstrekt, zoals foto's, luchtfoto's, en indien aanwezig artists-impressies, rondkijkfoto's en de welstandsadviezen van de in de directe omgeving reeds gerealiseerde soortgelijke bouwwerken t.b.v. precedentwerking.

Dat de welstandsnota overzichtelijker is geworden komt naar voren uit de communicatie met- en feedback van- klanten, architecten en de leden van CRK. Er is invulling gegeven aan de behoefte om de indieners en initiatiefnemers eenvoudig en inzichtelijk te laten navigeren door de Welstandsnota 2013. De website is voorzien van een handleiding met nuttige tips om zo inzicht te krijgen of een plan voldoet aan de criteria uit de welstandsnota. De meeste gebruikers ervaren dit als een positieve wending en benaderen de gemeente nadat zij al de welstandsnota hebben gelezen op de website voor de specifieke vraag.

Herziening van de welstandsnota in het kader van de nieuwe omgevingswet

Het afgelopen jaren is aandacht besteed aan rol en positie van de ruimtelijke kwaliteit in de toekomstige omgevingswet. Bij het inwerking treden van de nieuwe Omgevingswet (verwacht in 2023) zal de wijze waarop toezicht op de ruimtelijke kwaliteit uitgevoerd wordt en de verankering van het beleid hiervan in de welstandsnota veranderen.

De positie en rol bij ruimtelijke ontwikkelingen voor de CRK zal worden verankerd in de omgevingsvisie voor de gemeente Roosendaal en de daaruit voortvloeiende omgevingsplannen. De nieuwe positie en rol die de CRK kan gaan innemen in het ruimtelijk beleid van de gemeente Roosendaal ziet zij als een inspirerende kans.

Dit betekent dat de huidige welstandsnota onderdeel is van het proces. De welstandsnota zou een inspirerend beleidsstuk kunnen worden, met onderzoeksvragen die bij bouwinitiatieven aan het begin van de planvorming al aan de orde zijn. Een adviescommissie (breed van opzet) die coacht vooraf, inspireert en de verantwoordelijkheid bij de indiener neerlegt.

Daarnaast is een herijking van de welstandsnota wenselijk gezien de stedelijke visie Het Rondje Roosendaal. Het laten aansluiten van de welstandsnota op deze visie, waarin de identiteit van Roosendaal de leidraad is voor alle ontwikkelingen, zou een sterkere basis voor de welstandsbeoordeling betekenen.

Een goede bescherming van de historische linten en structuren, waarbinnen de cultuurhistorie en de milieuaspecten als vergroening en waterbuffering verankerd worden, zou een goede basis bieden om Roosendaal tot een kwalitatief hoge woongemeente te ontwikkelen. Uit de Atlas van Nederlandse gemeenten 2015 blijkt dat erfgoed een belangrijke motor is voor de lokale economie. Het is dus van economisch van belang om de cultuurhistorie en het erfgoed op te waarderen.

In de herijking van de welstandsnota is het noodzakelijk om beleid toe te voegen ten aanzien van verduurzaming van monumenten en duurzaamheidsaspecten bij nieuw- en verbouw. De duurzaamheidsparagraaf in de nieuwe welstandsnota moet aansluiten op het beleid in toekomstige omgevingsplannen.

- *De activiteiten CRK in 2021*

De CRK informeert zich, neemt initiatieven en kan het gemeentebestuur ongevraagd van advies voorzien. Ter voorbereiding op de vergadering of als ondersteuning van haar werkzaamheden kan er sprake zijn van:

- locatiebezoek, vaak noodzakelijk bij monumentaanvragen, door de monumentenleden om goed geïnformeerd te kunnen adviseren;
- extra overleg met bestuur of raadsleden;
- extra overleg met externe adviseurs;
- studiedagen, debatten, informatiebijeenkomsten.

Participatie onder mandaat in 2021 bij de volgende ontwikkelingen:

Stadsoevers/Zwaaikom blok

A. Goemans

Mariaal - BKP

A. Goemans, E. van Vugt

Mariadal
Herontwikkeling Burgerhout
Ontwikkeling Jacobus Vosstraat

A. Goemans, E. van Vugt, A. Riehl en J. Hoorn
E. van Vugt
F. van den Hout

Bezoeken ter plaatse en extra activiteiten monumentenleden CRK:

De monumentenleden hebben diverse locatiebezoeken gebracht. Dat is meestal vroeg in het traject, in de meer informele vooroverlegfase.

3. Monumenten

De al eerder ingezette benadering voor behandeling van monumentenplannen is in 2021 voortgezet. Dat geldt zowel voor de manier waarop de monumentleden vraagstukken benaderen als voor het feit dat aanvragers van tevoren hier al op anticiperen.

Het accent lag hierbij op:

- Meer tijd en aandacht door vooroverleg voorafgaand aan formele indiening;
- Voor zover mogelijk door omstandigheden van de corona epidemie, zo veel mogelijk bezoek aan locaties, met name bij de complexere of genuanceerdere situaties en vraagstukken, soms ook ter evaluatie tijdens of na uitvoering;
- Monumentwaarden werkelijk als uitgangspunt nemen. Hoe kan het verhaal achter het monument werken als richtinggevende inspiratie in plaats van als een beperkende factor? Dit geldt niet alleen bij de bouwkundige vertaling maar soms ook bij het maken van programmatische en ruimtelijke keuzes.

Dit begint vruchten af te werpen. Plannen worden in een vroeger stadium voorgelegd en steeds vaker door eindgebruikers, met een meer op kwaliteit en minder op rendement gerichte ambities. Deze gesprekken beginnen meestal bij wensen, kansen en basiskeuzes, en gaan aansluitend al snel over de consequenties daarvan voor de uiteindelijke uitstraling en details. Waar in eerdere jaren de bovengenoemde aandachtspunten nog vaak benadrukt moesten worden, lijken ze nu -mede door meer inzet en capaciteit op ambtelijk niveau- vanzelfsprekender als uitgangspunt te worden genomen. Dit maakt dat er in vergaderingen tijd is voor genuanceerd en open overleg, eerder in een collegiale dan beoordelende sfeer. De locatiebezoeken helpen dan en lijken ook door aanvragers te worden gewaardeerd. Het benutten van monumentwaarden is daarbij meer vanzelfsprekend.

- *Rondje Roosendaal*

Bij de meer grootschalige projecten speelt vaak een combinatie van nieuwbouw en herontwikkeling van monumenten een rol. Daar trekken de monumentleden en reguliere leden van de CRK -meer dan in vorige jaren- samen op. Zeker ook in het kader van de ambitieuze nieuwe stedenbouwkundige visie 'Rondje Roosendaal' waarbij de gemeente vraagt om advies van de CRK als geheel. Deze nadrukkelijker samenwerking levert tevens op dat er meer afstemming is omtrent hoe de commissieleden de beoordeling van de plannen aanvliegen. Hiervan maken overigens ook meer kleinschalige projecten deel uit zoals panden met cultuurhistorische waarden in het historische centrum, die aanvankelijk door het ontbreken van de monumentenstatus uit beeld bleven bij de monumentleden.

De trend om online te winkelen maakt dat er behoefte is aan duidelijk beleid omtrent de toekomst van het winkelapparaat in dit gebied. Omzetten van winkels naar woningen met atelier- of werkruimte lijken hierbij het meest kansrijk voor behoud van oorspronkelijke details en uitstraling. Dit zal worden opgenomen bij de uitwerking van de visie 'Rondje Roosendaal' tot een beleidsnota.

- *Kleinere ontwikkelingen*

Het gaat regelmatig over kleine, maar subtiele herontwikkelingen, zoals woon/winkelpanden aan de Brugstraat, maar ook regelmatig om wijzigingen of keuzes die samenhangen met onderhoudswerk, zoals kozijnvervangingen of -indelingen, aanbrengen of vervangen van dakpannen of -leien, plaatsen van dakkapellen en -ramen, het kiezen van kleuren in verband met schilderwerk. Ook bij handhavingsskwesties spelen dergelijke ingrepen regelmatig een rol.

Daarnaast komen aanvragen ten behoeve van energiebesparing vaker aan de orde, zoals het plaatsen van zonnecellen. De CRK probeert, in aansluiting op nieuw opgestelde richtlijnen vanuit de RCE, hierin meer ruimte te geven, binnen heldere kaders (rechthoekige vlakken, ruim los gehouden van de dakranden). Ook komt het vervangen of plaatsen van zendinstallaties op -niet zelden leegstaande- kerken regelmatig aan de orde. Ook hierin probeert de CRK analoog aan richtlijnen van de RCE mee te denken, gebruikmakend van nieuwe technieken die worden aangedragen.

Verborgen schoonheid aan de Wouwseweg, voormalig woonhuis en zaadhandel Heerma van Voss

Verborgen schoonheid aan de Wouwseweg, voormalig woonhuis en zaadhandel Heerma van Voss

- *Religieus erfgoed, grote projecten*

Tegenover deze kleinschalige ingrepen staat een aantal langlopende, aanzienlijk grootschaliger projecten. De al jaren spelende trend om te zoeken naar nieuwe functies voor vrijkomend religieus erfgoed zet zich stevig voort en neemt een steeds grotere plaats in op de agenda. Dit betreft dan kerken, kloosters en de daarbij horende bijgebouwen zoals pastorieën en agrarisch erfgoed, vaak buiten de bebouwde kom. De monumentenleden worden hierbij inmiddels vrijwel vanzelfsprekend in een vroeg stadium betrokken. Vooral bij complexe ruimtelijke vraagstukken zoals de herontwikkeling van kerken, zoals de Fatimakerk, spelen vaak ook discussies over de juiste programmatische keuzes en procesvraagstukken. Dit brengt de discussie vaak naar een zinvoller inhoudelijk niveau, waarbij problemen in uitwerking kunnen worden voorkomen.

- *Scholen*

De forse uitbreiding van de Nobertus Gertrudis Mavo aan de Vincentiusstraat werd in 2021 afgerond. Ook bij dit monument werden zowel welstandsleden als monumentenleden uit de CRK betrokken. Bij deze school, en eveneens bij het Norbertus Gertrudis Lyceum aan de Lyceumlaan, is de CRK er niet bij betrokken geweest in een vroeg stadium, doordat besturen eerst graag helderheid willen hebben ten aanzien van plannings, budgetten en uitgangspunten. Dit leidt op onderdelen tot kritische vragen over uitgangspunten in een laat stadium, met als gevolg compromissen en het missen van kansen. De CRK blijft aanbevelen daar waar mogelijk vroegtijdig te worden betrokken om zo kritische vragen in een later stadium te vermijden. Bij dit laatste project speelt nu een nieuwe trend een rol: stijgende prijzen van bouwmaterialen, die noodzaak geven tot onverwachte, forse bezuinigingen.

Uitbreiding van de Nobertus Gertrudis Mavo aan de Vincentiusstraat

Opvallend is dat er relatief weinig aanvragen zijn die qua schaal liggen tussen deze grootschalige projecten en de kleine ingrepen.

Nieuw kozijn aan de Nieuwstraat

4. Bijzondere ontwikkelingen

In 2021 zijn een aantal grootschalige ontwikkelingen bij de CRK langsgelopen. Voor Stadsoevers zijn twee grote deelgebieden uitgewerkt en uitvoerig besproken in de vergaderingen van de CRK. Voor Mariadal zijn de kaders voor de beeldkwaliteit vastgelegd. De CRK kan met deze kaders in de komende jaren de initiatiefnemers heldere adviezen meegeven. De bouw van het Huis van Rosendaal ging van start en ondertussen is de opening van dit bijzondere gebouw in zicht. De samenwerking met de Omgevingskamer is in 2021 geïntensiveerd waardoor de CRK bij een aantal initiatieven aan 'de voorkant' heeft kunnen adviseren en inspireren.

- *De visie Rondje Rosendaal*

Het 'Rondje Rosendaal' stond in 2021 op de agenda. Deze stedelijke visie op het centrum van Rosendaal en de daaraan gelegen gebieden (Oude binnenstad en Mariadal, Spoorstraatzone, Stadsoevers, Centrum en Laan van Brabant), heeft de ambitie om samenhang van de lopende ontwikkelingen te versterken en deze kansrijke deelgebieden te beter te verbinden. Het sterker profileren van de identiteit van de stad Rosendaal is het uitgangspunt. Het doel op langere termijn is een compacte en vitale binnenstad, waaraan ca. 2000 woningen worden toegevoegd. Zowel cultuur/erfgoed als vergroening worden ingezet om de leefbaarheid te verbeteren. De CRK ziet dit als een belangrijke visie. Wanneer initiatieven en aanvragen in de betrokken deelgebieden voorgelegd worden in de vergadering, dan wordt er naar deze visie verwezen tijdens de advisering. Deze visie kan initiatiefnemers inspireren om nu een plan te ontwikkelen wat onderdeel zal zijn van een prettig woonklimaat in de nabije toekomst.

Overzicht van de visie Rondje Rosendaal

- *Van winkel naar woning*

Door de leegstand van de winkels en het tekort aan woningen ziet de CRK in 2021 een toename van plannen en initiatieven in de oude binnenstad waarbij (voormalige) winkels omgebouwd worden naar woningen. Juist bij adviseren over deze ontwikkelingen is de visie Rondje Roosendaal van grote waarde. In de oude binnenstad ligt er vanuit het bestemmingsplan de dubbelbestemming 'Waarde - Cultuurhistorie' op veel panden. Dit betekent dat bij een verandering in de verschijningsvorm, zichtbaar vanaf de openbare weg, niet zonder meer iets verandert kan worden. Deze plannen en initiatieven worden in de volledige CRK behandeld, vanwege de dubbelbestemming en de monumentale waarde van de panden.

Impressie van de Molenstraat in de toekomst uit het Rondje Roosendaal

De CRK streeft ernaar de waardevolle karakteristieken van het historische winkelgebied te behouden en op een eigentijdse manier ruimte te maken voor de nieuwe functies, zowel programmatisch als qua architectuur. De visie het 'Rondje Roosendaal' zet in op een hoge woonkwaliteit in de oude binnenstad. Straten worden verkeersluwer en groener. In de visie worden beelden van de toekomstige 'woonstraten' getoond waarin een herinrichting te zien is van de straat met meer ruimte voor privacy voor de woningen door het introduceren van een Delftse stoep en geveltuinen. Dit alles meewegend bij het opstellen van een advies, is het raadzaam om de bestaande, vaak van hoge cultuurhistorische waarde, winkelpuien te behouden. De grote gevelopeningen bieden een sterke basis voor de optimale interactie tussen de woning en (het leven op) de straat. Het is belangrijk om hier 'bijzondere' woningen te ontwikkelen waarbij de voormalige winkels wellicht als atelier of werkruimte voor de thuiswerker gebruikt kunnen worden. Dit sluit naadloos aan bij de beoogde woonkwaliteit in de oude binnenstad die bij de visie het Rondje Roosendaal aansluit.

Daarnaast hebben de voormalige winkels, in hun behoefte aan meer oppervlak geleid tot dichtbouwen van de binnentuinen erachter, veelal met de verwaarlozing daarvan als verblijfsplek. Om de ontwikkeling van winkels naar wonen kansrijker te maken, is het van belang dat de achtertuinen weer aantrekkelijk worden als verblijfsplek. Net als dat het voldoende maat geven voor bezonning en groei van groen in deze achtertuinen noodzakelijk is.

Impressie van de Burgemeester Prinsensingel in de toekomst uit het Rondje Roosendaal

- **Stadsoevers**

Met de ontwikkelingen in Stadsoevers is een grote stap gezet in 2021.

De plannen voor de Beekblokken en het Vlietkwartier zijn in verschillende fases met de CRK besproken. In het voortraject is de gemandateerde Anet Goemans betrokken geweest bij het opstellen van het Beeldplan wat voor heel Stadsoevers West is gemaakt.

In het Beeldplan zijn heldere uitgangspunten geformuleerd ten aanzien van architectuur, inrichting en duurzaamheid. De kernwaarden uit het Beeldplan zijn Stads + Wonen, Verbinden + Verblijven, Blauw + Groen, Historie + Identiteit, Eigenzinnig en Origineel en Duurzaam + Gezond.

Als algemeen uitgangspunt is gesteld dat iedere woning in Stadsoevers een unieke uitstraling heeft en het is de ambitie om elke woning individueel herkenbaar te maken. Dat begint bij een unieke plattegrond, wat zich vertaalt in een unieke verschijningsvorm.

Impressie van het Vlietfront in Stadsoevers – architect StudioSpacious

Impressie van de Noordlaan in Stadsoevers – architect StudioSpacious

Het plangebied is opgedeeld in verschillende sferen (Zwaaiikom, Noordlaan, Vlietfront en Vlietstraatjes en de Beekarmen) waaraan een bepaalde karakteristiek is gekoppeld. Deze verschillende sferen zorgen voor een rijker en veelzijdiger woonmilieu. De karakteristieken zijn vertaald naar uitgangspunten per sfeer. De ambitie om een eigenzinnige stadswijk te ontwikkelen krijgt een extra impuls door in het plangebied een aantal locaties aan te wijzen waarom ‘specials’ een plek krijgen.

Impressie van de Zwaaiikom in Stadsoevers – architect Space&Matter

De adviezen van de CRK voor de plannen voor de Beekblokken en het Vlietkwartier worden aan de hand van het Beeldplan opgesteld. Het Beeldplan is helder over de na te streven ambities. Bij het opstellen van de adviezen heeft de CRK altijd die gewenste ambitie voor ogen. Het maakt dat de advisering inzichtelijk is en eenduidig naar alle indieners. Daarnaast is het Beeldplan ook een inspirerend document voor de ontwerpers en kan de CRK daar op aan sluiten met haar adviezen. Het terug kunnen grijpen op een doordachte visie op een ruimtelijke ontwikkeling geeft veel duidelijkheid naar alle betrokkenen.

Impressie van de Beekarmen in Stadsoevers – architect Space&Matter

Impressie van een binnenhof in Stadsoevers – architect Space&Matter

Impressie van een binnenhof in Stadsoevers – architect StudioSpacious

5. De nieuwe Omgevingswet en het toekomstgericht werken

In 2015 heeft de CRK de notitie *Vorbereid op de toekomst* opgesteld om inzicht te krijgen in de kansen die de nieuwe omgevingswet kan bieden en de wijze waarop de CRK haar visie, kennis en kunde kunnen gaan inzetten voor de ruimtelijke kwaliteit. Er zijn gesprekken gevoerd met het bestuur en er zijn aanbevelingen gedaan om proces van de overgang naar de nieuwe omgevingswet op te starten. De gesprekken over deze omwenteling in beleid is sinds die notitie op de agenda blijven staan.

Het inwerking treden van de nieuwe Omgevingswet wordt in 2023 verwacht. De afgelopen jaren is er in verschillende samenstellingen overleg geweest over de Omgevingskwaliteit in relatie tot beleid voor ruimtelijke kwaliteit en de rol van de CRK hierbij na het ingaan van de nieuwe Omgevingswet. Vanuit verschillende invalshoeken is dit onderwerp meermaals besproken met als resultaat de notitie *Adviesstelsel voor Omgevingskwaliteit*. Met deze notitie is inzichtelijk gemaakt welke beleidskeuzes er mogelijk zijn, dit in relatie met het huidige beleid en de kansen die nieuwe Omgevingswet biedt.

De notitie, opgesteld op 14 april 2020 door René Kools (senior planjurist), Corné Gelijns (adviseur Monumenten), Casper Sprong (secretaris CRK) en de voorzitter, als gemandateerde en aanspreekpunt, van de CRK, Anet Goemans, is opgenomen in het jaarverslag 2019/2020.

Gezien de actualiteit van dit onderwerp, zal het ook in 2022 op de agenda blijven staan.

In 2021 is de samenwerking tussen de Omgevingskamer en de CRK wederom geïntensiveerd. Initiatieven in de onderzoeksfase worden voorgelegd de CRK, met het verzoek hiervoor een advies te formuleren. In deze adviezen wordt de impact van het initiatief op ruimtelijk kwaliteit van de directe omgeving gewogen, net als de architectonische waarde van het voorgestelde bouwwerk. In deze fase wordt niet positief of negatief geadviseerd naar de Omgevingskamer. De CRK kiest ervoor in deze adviezen de positieve aspecten van het voorstel te waarderen, net als dat zij de onbenutte kansen, op die specifieke locatie en in het bouwwerk zelf, benoemd en vraagt om dat te onderzoeken in de vervolgstap.

Deze samenwerking met de Omgevingskamer toont aan, dat een vergelijkbaar proces bij het begeleiden van initiatieven in een vroeg stadium, die bij de gemeente worden voorgelegd, stimulerend en inspirerend kan zijn voor de initiatiefnemers. Het geeft op een tijdig moment in het proces helderheid naar de initiatiefnemer. Er is op in het begin van het proces nog voldoende ruimte en tijd om gezamenlijk tot een gedragen plan te komen. Inspireren bij de start in plaats van oordelen bij het afronden van het plan, dat is al jaren de visie van de CRK.

Dit geeft een goed beeld van wat het proces kan zijn wanneer de nieuwe Omgevingswet in werking treedt.

6. Aanbevelingen voor 2022

Nieuwe omgevingswet – toekomstgericht werken

Het is het van belang om een CRK nieuwe stijl te ontwikkelen en goed voorbereid te zijn op de toekomst. In 2015 heeft de CRK een notitie gepresenteerd met de titel: *Voorbereid op de toekomst: Commissie Ruimtelijke Kwaliteit nieuwe stijl*. De reden om deze notitie op te stellen was het instemmen van de Tweede Kamer op 1 juli 2015 met de Omgevingswet. De CRK wilde graag de aandacht vestigen op de kansen voor een meer gedragen kwaliteitsbeleid. Nu de wet in 2023 inwerking zal treden en het onderwerp actueel blijft, is er in 2020 een nieuwe notitie geschreven: *Adviesstelsel voor omgevingskwaliteit*. Hierin wordt concreter ingegaan op beleidsvraagstukken. Deze notitie is opgesteld door René Kools (senior planjurist), Corné Gelijns (adviseur Monumenten), Casper Sprong (secretaris CRK) en de voorzitter (als gemandateerde en aanspreekpunt) van de CRK, Anet Goemans.

De aanbevelingen die in 2022 voor de CRK heeft om het toekomstgericht werken te stimuleren:

- Het voorleggen van initiatieven en dossiers door de Omgevingskamer aan de CRK voor een preadvies past in het toekomstgericht werken en verdient de aanbeveling om door te zetten c.q. te blijven intensiveren.
- Goede communicatie en participatie met alle betrokkenen zijn essentieel om zo een nieuw en gedragen kwaliteitsbeleid onder de nieuwe Omgevingswet verder te kunnen ontwikkelen.
- De omslag van de kwaliteitstoets aan het eind van de procedure naar een proces van coaching aan de 'voorkant' van het proces.
- Inspireren aan het begin van het proces in plaats van alleen oordelen aan het einde.
- Bij nieuwe ontwikkelingen en initiatieven zal de commissie het voorstel doen om middels onderzoeksvragen en coaching in het voortraject de gewenste beeldkwaliteit gezamenlijk vast te stellen. En bepleiten dat de verantwoordelijkheid hiervoor door alle betrokken partijen gedragen wordt.
- Bij grotere ontwikkelingen zal er voor gepleit worden om een gemandateerde uit de CRK in het proces naar voren te schuiven om dan concreet de kans te hebben om te coachen in plaats van slechts achteraf toetsen.
- Bij ruimtelijke ontwikkelingen waarbij kaders en randvoorwaarden zijn meegegeven aan de initiatiefnemer, is het wenselijk om een toelichting van de betrokken stedenbouwkundige te krijgen voordat het plan getoetst wordt.

Welstandsnota

De huidige welstandsnota is ook onderdeel van de veranderingen in het kader van de nieuwe Omgevingswet. De welstandsnota zou een inspirerend beleidsstuk kunnen worden, met onderzoeksvragen die bij bouwinitiatieven aan het begin van de planvorming al aan de orde zijn. Een initiatiefnemer kan hierdoor geïnspireerd het project opstarten. Bij nieuwe ontwikkelingen en initiatieven zal de commissie het voorstel doen om middels onderzoeksvragen en coaching in het voortraject de gewenste beeldkwaliteit gezamenlijk vast te stellen.

De nieuwe welstandsnota zou een adviescommissie (breed van opzet) die coacht vooraf, inspireert en de verantwoordelijkheid bij de indiener neerlegt, moeten ondersteunen. Hoe dit vorm en inhoud te geven blijft in 2022 op de agenda staan.

Daarnaast is een herijking van de welstandsnota wenselijk gezien de stedelijke visie Het Rondje Roosendaal. Het laten aansluiten van de welstandsnota op deze visie, waarin de identiteit van Roosendaal de leidraad is voor alle ontwikkelingen, zou een sterkere basis voor de welstandsbeoordeling betekenen. Net als dat er in de huidige welstandsnota een paragraaf over duurzaamheid ontbreekt. In de nieuwe welstandsnota is het toevoegen van criteria en uitgangspunten ten aanzien van duurzaamheid (bij monumenten, nieuw- en verbouw, in aansluiting op het beleid van de omgevingsplannen).

Communicatie met het bestuur

De CRK wil graag het formele periodieke overleg en de informele gesprekken met bestuur weer oppakken in 2022 na de pauze die hierin ontstaan in gedurende de corona crisis. Het uitnodigen om vergaderingen bij te wonen en gezamenlijk op excursie gaan in Roosendaal is hier onderdeel van. Dit geeft een goed beeld van de werkzaamheden en de betekenis van de CRK voor de gemeente

Roosendaal. Tevens is het informeren en delen van de opgedane kennis en informatie van het proces van de transitie naar de nieuwe omgevingswet belangrijk.

Communicatie met de gemeenteraad

De CRK nodigt de raadsleden uit om een vergadering bij te wonen om zo inzicht te krijgen in de taken en bevoegdheden van de CRK. Een gezamenlijke excursie in Roosendaal is een mooie aanvulling op. Tevens is het informeren en delen van de opgedane kennis en informatie van het proces van de transitie naar de nieuwe omgevingswet belangrijk.

Communicatie met de indieners/initiatiefnemers

De commissie zal blijven aangeven, bij de initiatiefnemers, dat ze welkom zijn om in een zo vroeg mogelijk stadium aan te schuiven voor een collegiaal vooroverleg. Dan is het mogelijk een open gesprek over wederzijdse verwachtingen te hebben.

Nu dit vooroverleg een vastere vorm heeft gekregen in de huidige commissie, verloopt het proces steeds vaker soepeler en leidt het tot een door alle betrokkenen gedragen plan met gewenste kwaliteit. In 2022 streeft de CRK ernaar om dit, ook gesteund door de gemeentelijke organisatie, nog toegankelijker te maken voor alle indieners. Hiervoor is onder andere regelmatig overleg met klantcontactpersonen en WABO-regisseurs nuttig.

In 2022 blijft de CRK aandacht aan geven de transparantie en toegankelijkheid van de openbare vergaderingen en in het overleg met indieners. Het bijwonen van een vergadering zal via de secretaris aangemeld moeten worden, nu de vergaderingen digitaal zijn. In de vergadering zal gemeld worden dat de adviezen van de CRK dezelfde dag via de website gepubliceerd worden.

De gewaardeerde transparantie en toegankelijkheid van de CRK, de openheid in communicatie (die als overwegend prettig wordt ervaren) van de leden en secretaris kan nog versterkt worden door:

- vooroverleg stimuleren zodat er meer coaching aan de voorkant mogelijk is
- de situatie ter plaatse toelichten in het advies
- zorg voor eenduidigheid van de adviezen
- een heldere toelichting en uitleg van de criteria te geven in het advies
- de laagdrempeligheid en toegankelijkheid te vergroten door te open te communiceren over de mogelijkheid tot vooroverleg
- een vaste voorzitter bij de CRK als boegbeeld en aanspreekpunt dat zorgt voor meer eenduidigheid

Ontwikkelingen ten aanzien van duurzaamheid

De CRK vraagt aandacht voor de impact die het duurzaam bouwen heeft op de ruimtelijke ontwikkelingen. De laatste jaren zien we een toename van de eisen ten aanzien van duurzaamheid. Dit komt concreet terug in gestelde randvoorwaarden bij grotere ontwikkelingen. Het zou raadzaam zijn om bij selectieprocessen en aanbestedingen een deskundig adviseur ten aanzien van duurzaamheid te betrekken bij het gehele proces.

Monumenten

De al eerder ingezette benadering voor behandeling van monumentenplannen voortzetten in 2022. Dat geldt zowel voor de manier waarop de monumentleden vraagstukken benaderen als voor het feit dat aanvragers van tevoren hier al op anticiperen.

Het accent zal hierbij liggen op:

- Meer tijd en aandacht door vooroverleg voorafgaand aan formele indiening;
- Zo veel mogelijk bezoek aan locaties, met name bij de complexere of genuanceerdere situaties en vraagstukken, soms ook ter evaluatie tijdens of na uitvoering;
- Monumentwaarden werkelijk als uitgangspunt nemen. Hoe kan het verhaal achter het monument werken als richtinggevende inspiratie in plaats van als een beperkende factor? Dit geldt niet alleen bij de bouwkundige vertaling maar soms ook bij het maken van programmatische en ruimtelijke keuzes.

7. Colofon.

Redactie: Casper Sprong, secretaris CRK.
Omslag: Afdeling DTP gemeente Roosendaal
Roosendaal, juni 2021
Gemeente Roosendaal